

תוכן עניינים

1	שער א': מבוא
1	פרק א': תולדות
7	פרק ב': הדין
1	1. תקנות סדר הדין הפלילי (פיצויים בשל מעצר או מאסר), התשמ"ב-1982
7	2. סעיף 38 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996
9	3. סעיף 31 לחוק בתי-המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984
9	פרק ג': הבסיס להתפתחות ההלכה הפסיקתית - פרשת דבש
11	1. כללי
11	2. פרשת דבש - עובדות המקרה
13	שער ב': סעיף 80 לחוק העונשין - עקרונות יסוד
13	פרק א': כללי
13	1. מבוא
13	2. היעדר יסוד לאשמה
15	3. נסיבות אחרות מצדיקות
18	4. פיצויים
18	4.1 פיצויים בגין התקיימות העילה "אין יסוד לאשמה"
18	4.2 פיצויים בגין התקיימות העילה "נסיבות אחרות שמצדיקות"
21	פרק ב': הגישות השונות בסוגיית יישומו של סעיף 80 לחוק העונשין ...
21	1. גישה מרחיבה
21	2. גישה מצמצמת
23	3. גישת ביניים
25	פרק ג': התערבות בית-משפט של ערעור
25	פרק ד': טענה לפי סעיף 80 לחוק העונשין שהועלתה מיוזמתו של בית-המשפט
27	פרק ה': המותב היושב בדין בבקשה לפי סעיף 80 לחוק העונשין
29	שער ג': זיכוי מחמת הספק או ביטול כתב האישום
33	פרק א': השפעת טיב הזיכוי על פסיקת הפיצויים מכוח סעיף 80 לחוק העונשין
33	1. מבוא
33	2. תכלית הוספת העילה "נסיבות אחרות שמצדיקות"
34	3. ההיסטוריה החקיקתית
35	4. ההלכה הנוהגת כיום

פרק ב': היקף הפיצוי בגין המעצר והוצאות ההגנה כאשר יש זיכוי מחמת הספק 37

פרק ג': שיקול השמירה על זכות השתיקה במתן הפיצוי 39

פרק ד': זיכוי מחמת הספק - הלכות שונות 41

פרק ה': ביטול כתב האישום 43

1. כללי 43

2. הודעה על ויתור או שיהוי בהגשת בקשה 44

שער ד': פסיקת פיצויים למי שהורשע בפלילים וזוכה במסגרת משפט חוזר או שהאישום נגדו בוטל 47

פרק א': הדין - סעיף 31 לחוק בתי-המשפט 47

פרק ב': מה בין סעיף 80 לחוק העונשין לבין סעיף 31(ג) לחוק בתי-המשפט 49

פרק ג': פיצוי מורשע שזוכה במשפט חוזר - משפט משווה 53

פרק ד': שיקולים ועקרונות בקביעת פיצויים לפי סעיף 31(ג) לחוק בתי-המשפט 59

פרק ה': אמות-המידה לאומדן הפיצויים 61

שער ה': סעיף 38(א) לחוק המעצרים 65

פרק א': הדין 65

פרק ב': מה בין סעיף 38(א) לחוק המעצרים לסעיף 80 לחוק העונשין ... 67

פרק ג': מעצר בית - איזוק אלקטרוני - כליאה 69

פרק ד': תחולת סעיף 38 לחוק המעצרים על הליכים בבתי-הדין הצבאים 71

פרק ה': ההלכה הפסוקה 73

שער ו': תביעת הפיצוי מן המדינה בעילה הנסמכת על עוולת הרשלנות 79

פרק א': מבוא 79

1. כללי 79

2. מהו נזק? 81

3. מבחן הסבירות 82

4. עוולת הרשלנות בהקשר לרשות ציבורית 83

5. אחריות רשויות המשטרה בעוולת הרשלנות 85

6. אחריות רשויות התביעה בעוולת הרשלנות 87

פרק ב': מעמדם של ממצאים שנקבעו בהליך הפלילי, לרבות קביעות בהליך לפסיקת הוצאות הגנה על-פי סעיף 80(א) לחוק העונשין, בתביעת רשלנות אזרחית 95

1. מעמד ממצאים שנקבעו בהליך הפלילי 95

2. מעמדן של החלטות בעניין פסיקת הוצאות הגנה על-פי סעיף 80 לחוק העונשין 95

פרק ג': שיקולי מדיניות בהפעלת סעיף 80(א) לחוק העונשין בהקנתם על עוולת הרשלנות המיוחסת לרשות הציבורית 97

97 1. מבוא

97 2. הפגיעה בנאשם

97 3. האינטרס הציבורי באכיפת הדין

98 4. "לא היה יסוד לאשמה"

98 5. "נסיבות אחרות המצדיקות"

פרק ד': היחס בין בקשה לפי סעיף 80 לחוק העונשין לבין בקשה לפי עילת הרשלנות 101

101 1. כללי

101 2. תביעה בנוזיקין לאחר שנדחתה טענה לפי סעיף 80 לחוק העונשין

102 3. מקרים בהם יכול להיות השתק פלוגתא בתביעה בנוזיקין לאחר שנדחתה טענה לפי סעיף 80 לחוק העונשין

103 4. נזק ראייתי

פרק ה': פטור מאגרה בתביעת רשלנות 107

107 1. כללי

107 2. היעדר יכולת כלכלית לעמוד בתשלום האגרה

108 3. התרשמות בית-המשפט כי ההליך מגלה עילה

שער ז': קובלנה פרטית - עקרונות הפיצוי 109

פרק א': מבוא 109

פרק ב': גובה ההוצאות 111

111 1. כללי

111 2. הפגיעה שנגרמה לנאשם בעקבות ההליך הפלילי שנכפה עליו

111 3. ההיבט הציבורי-נורמטיבי - ההשפעה הפוטנציאלית של פסיקת הוצאות על ההחלטה להעמיד לדין

שער ח': עבירות תעבורה 113

פרק א': כללי 113

פרק ב': ההלכה הפסוקה 115

שער ט': הליכים משמעותיים, מינהליים ותביעת פיצויים 123

פרק א': ההבדלים בין סעיף 36 לחוק שירות המדינה (משמעת) לבין סעיף 80 לחוק העונשין 123

123 1. כללי

125 2. סמכותו הטבועה של בית-הדין לפסוק הוצאות הגנה

פרק ב': פיצויים בגין מעצר מינהלי 129

129 1. כללי

129 2. הגישה הדווקנית - לפי לשון החוק

130 3. הגישה המרחיבה - תכלית החוק

133 4. המעצר המינהלי

5	מעצר מינהלי במקביל למעצר פלילי	135
	שער י': הרשות המוניציפאלית	137
	פרק א': עבירות חניה	137
	פרק ב': תכנון ובניה	141
	שער י"א: הלכות בתי-המשפט	147
1.	אבן היסוד לבחינת חבות המדינה בפיצויים לנאשם שזוכה מכוח סעיף 80 לחוק העונשין	147
2.	העילה "לא היה יסוד לאשמה" היא עילה מתוחמת, צרה ודווקנית ביותר ולכן הטוען לקיומה של עילה זו להוכיח "מצב קיצוני של אי-סבירות בולטת" בהעמדתו לדין ולא די בחוסר סבירות סתם	194
3.	למאשימה היתה שהות מספקת לבחון את הסוגיה - חיובה בפיצויים	205
4.	מקום בו אלה הכשלים שנמצאו בדרך הפעלת מכשיר הינשוף - צריכה היתה התביעה, כרשות תביעה סבירה ומנוסה, לדעת, או לכל הפחות לשער בסבירות רבה מאוד, כי לא ניתן יהיה כאמור לבסס הרשעה על יסוד הממצא המדעי	208
5.	משמצא בית-משפט כי דין קובלנה פרטית להתבטל מחמת סיבה כזו או אחרת, יש להתבונן על תהליך הביטול כעל זיכוי לכל דבר, וכפועל יוצא, לזכות את הנקבל בהוצאות	208
6.	בנסיבות המקרה נקבע כי המשיבה השחיתה כספי ציבור לריק	208
7.	החלופה לפיה "לא היה יסוד האשמה" היא מתוחמת צרה ודווקנית ביותר, ותחולתה מוגבלת רק לאותם מקרים מיוחדים שבהם העמדת הנאשם לדין לקתה באי-סבירות בולטת	211
8.	אין מדובר בזיכוי המושתת על קביעה פוזיטיבית כי המערער לא ביצע את העבירה שיוחסה לו	211
9.	במקרים כגון דא, בהם קם צורך לכמת סעד בשל עוולת כליאת השווא, רצוי להימנע מלהשתמש בתקנות הפיצויים ובסעיף 80(א) לחוק העונשין כאינדיקציה לסכום הראוי	216
10.	ניתן לחשוב על מצבים בהם האינטרס הציבורי יצדיק הטלת הוצאות, רק בכדי להבטיח כי גורמי התביעה יתנהלו בצורה קפדנית יותר	216
11.	שקריו של המערער במשטרה שחזקו את הראיות נגדו - פסיקת פיצויים חלקיים	221
12.	בית-המשפט שלערעור יתערב בהחלטת הערכאה הראשונה - אשר עניינה פיצוי מכוח סעיף 80(א) לחוק העונשין - רק במקרים חריגים, ואך בהימצא טעמים מיוחדים	229
13.	שקריו של הנאשם - תעתע בחוקריו וגרם להתמשכות ההליכים - הסכמה להארכת המעצר - נמוקים לדחיית הבקשה	229
14.	עיכוב על-ידי המשטרה - צילום בהר הבית - הבקשה נענתה	236

15. קשירת קשר לפשע, רצח וניסיון לרצח - מעצר בית - היות המבקש קטין - בקשה התקבלה חלקית ערעור ודיון נוסף נדחו.....	243
16. תקיפה מינית - ביטול כתב האישום - הגשת תביעת פיצויים נגד המדינה במקביל.....	244
17. עבירות מין בתוך המשפחה - בקשה לפיצויים נדחתה.....	251
18. בקשה לפסיקת פיצויים בעקבות זיכוי.....	256
19. חזרה מכתב האישום כתוצאה משינוי במצב המשפטי שחל סמוך למועד החזרה מן האישום.....	268
20. למרות פגמים שנתגלו בפעילות גורמי החקירה והתביעה בנוגע לפיקוח על עבודת המדובב, הרי שלא ניתן לקבוע קיומו של קשר סיבתי בין פגמים אלו לבין הימשכות ההליכים.....	269
21. חיוב בנזיקין עקב נזקים שנגרמו למבקשים לאחר שהמדינה חזרה בה מן האישום.....	270
22. תביעת פיצויים בגין נזקים בסך 64,309 ש"ח שגרמה המדינה, לטענת התובע, בפעילותה למעצרו ונקיטת הליך פלילי נגדו שהסתיים בזיכוי מחמת הספק.....	294
23. מעשה מגונה - מעצר עד תום ההליכים - זיכוי הנאשם.....	299
24. תביעה נזיקית בה נדרשה המדינה לפצות את התובעים, בטענה כי התרשלה בחקירה פלילית שניהלה נגד התובעים, בהגשת כתב אישום נגדם ובניהול משפטם.....	310
25. בקשתו של המערער להורות למדינה לפצותו בגין הוצאות הגנתו, בגין מעצרו ובגין כספים שחולטו, מכוח סעיף 80(א) לחוק העונשין.....	312
26. תביעה לפיצויים על רקע זיכוי.....	317
27. מעצר שלא כדין - הודאה - זוטי דברים.....	319
28. בקשה לפסיקת הוצאות על-פי סעיף 80 - הבקשה נדחתה.....	320
29. החזר הוצאות - שכר-טרחת עורך-דין - ערעור הנאשם התקבל.....	321
30. תשלום פיצוי בגין מעצר - פגיעה בזכות התובע למחות מחאה שקטה ולא אלימה.....	322
31. בקשה להחזר הוצאות הגנה עקב זיכוי מעבירה על-פי סעיף 304 לחוק העונשין - הבקשה נדחתה.....	324
32. החזר הוצאות - זיכוי מחמת הספק - הבקשה נדחתה.....	325
33. תביעה נגד המדינה בגין רשלנות ולאור סעיף 80 לחוק העונשין נפסקו 30,000 ש"ח בלבד.....	326
34. מעצר ועיכוב שלא כדין - חיוב המדינה בתשלום פיצוי.....	326
35. פיצוי בגין מעצר - אובדן השתכרות.....	326
36. יש ליתן משקל למכלול הממצאים והמסקנות שבהכרעת הדין, לרבות לגבי מהימנות גרסתו של המערער-עצמו, וכן לעובדה שזיכוי של המערער היה מחמת הספק ולמרות התרשמותו של בית-המשפט, כאמור, בדבר קיומם של מעשים "בהקשר מיני" - הבקשה לפיצוי נדחתה.....	327

37.	בגדר העילה של "נסיבות אחרות המצדיקות זאת" היתה הכרעתו של בית-המשפט המחוזי מאוזנת - נפסק פיצוי בגובה 40% מסכום הפיצוי המרבי	328
38.	התייצבות לדיונים	332
39.	אי-איסוף צואת כלב - בקשה שהגיש אביו של הנאשם - הבקשה נדחתה	333
40.	אובדן ימי עבודה והוצאות	334
41.	זיכוי מעבירת איומים	334
42.	תכנון ובניה - הוצאות משפט	337
43.	ערעור על גובה הפיצוי	338
44.	תכנון ובניה - זיכוי	339
45.	קובלנה פלילית	340
46.	תעבורה - זיכוי	340
47.	עבירות בניגוד לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים	341
48.	נהיגה ברכב ומעבר משמאל לקו הפרדה רצוף המסומן על פני הכביש, כאשר בצדו הימני לא נמצא קו מקוטע - זיכוי	342
49.	האם ניתן לפסוק שכר-טרחה לנאשמת שכתב האישום בעניינה בוטל בטרם מענה?	344
50.	שוטר - תקיפה - זיכוי	344
51.	חשד לעבירת סמים	345
52.	החזקת נשק חם ותחמושת	346
53.	הוצאות הגנה ופיצוי ראוי	347
54.	מקרים בהם הבקשה לפסיקת הוצאות מכוח סעיף 80 לחוק העונשין נדחתה	347
55.	מקרים בהם הבקשה לפסיקת הוצאות מכוח סעיף 80 לחוק העונשין התקבלה	429
56.	סעיף 80 לחוק העונשין מאפשר לפסוק הוצאות הגנה בהתקיים שתי עילות: הראשונה, "לא היה יסוד לאשמה". השניה, שהתקיימו "נסיבות אחרות" המצדיקות פסיקת הוצאות	477
57.	המבחן שנקבע לקיומו של יסוד לאשמה הוא מבחן "התובע הסביר" או "הסיכוי הסביר להרשעה". בעניין זה נקבע כי יש לבחון באופן אובייקטיבי את התשתית הראייתית אשר הייתה מונחת בפני התביעה ערב הגשת כתב האישום והאם תובע סביר וזהיר היה מגיע למסקנה שיש מקום להגשת כתב האישום	478
58.	אשר לעילה השניה שעניינה "נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי" מדובר בעילה כללית ורחבה שניתן ליצוק לתוכה תוכן בהתאם לנסיבות הספציפיות	478

59. האם ראוי להשית על המאשימה (המעוררת) הוצאות אך ורק משום שהמאשימה חזרה בה מכתב אישום, זאת לפני משורת הדין ומטעמי חמלה בלבד? 478
60. מודעת אני לחשיבות האינטרס שלא להרפות את ידי המדינה מתוך חשש שחיוב בפיצוי ירתיעה מלבצע את מלאכתה נאמנה וביושרה כפי שנהגה במקרה זה לבסוף. ואולם פיקוח על שיקול-דעתה של המדינה מתוך מטרה לשפר ולאזן את מעמדו של הפרט אל מול המדינה, לעודד אותו לשאוף לעשיית צדק אישי אל מול המערכת גם על דרך שיפוי בגין הוצאות כספיות שהוצאו, מטה את הכף לטובת פיצוי המבקשת (1,000 ש"ח)..... 480
61. השיקולים אשר יש בהם כדי להביא את בית-המשפט להיעתר לבקשה לפסיקת פיצויים לטובת נאשם 480
62. נתתי דעתי לפסיקה הקובעת שעל בית-המשפט להיזהר בעת פסיקת פיצוי בין אם כדי להימנע מלהרפות ידה של התביעה באכיפה או להימנע מ"אפקט מצנן" לתביעה בעת שהיא בוחנת מחדש את החלטתה להגיש כתב אישום. אולם לצד שיקולים אלו ראוי להעביר מסר חד לעירייה ולתביעה שבקשות לביטול דו"ח ראוי שיבחנו בצורה מעמיקה. אני מוצא שאם בקשת הביטול הייתה נבחנת לעומק הייתה התביעה מקבלת את הבקשה לביטול והיה נמנע ההליך בבית-המשפט - נפסק פיצוי בגובה של 250 ש"ח..... 481
63. אמנם ניתן לפסוק פיצוי בגין עוגמת נפש בדרך שאינה אריתמטית. דרך חריגה לכלל ולפיו על התובע להוכיח לפי מאזן הסתברויות את אופן חישוב גובה הפיצוי הנדרש, אך יש לנקוט בדרך חריגה זו כאשר "הוצגה תשתית ראשונית מסוימת לאומדן הנזק וקיים קושי אובייקטיבי ניכר לכמת במדויק את הנזק" 481
64. אשר לקביעת בית-המשפט בדבר תשלום למשיב בסך של 3,600 ש"ח - בהתחשב בכך שהמשיב לא כפר בכך שעבר עבירה; בכך שהוא מייצג את עצמו; בהתייחס לכך שמדובר בדו"ח שניתן למשיב בסך 250 ש"ח; מאחר שבניגוד לאמור בסעיף 80 לחוק העונשין, לא הוכח כי "לא היה יסוד לאשמה"; ובהיעדר התייחסות בהכרעת הדין לנסיבות מיוחדות המצדיקות פסיקת הוצאות הגנה מאוצר המדינה - לא מצאתי בסיס להחלטת בית המשפט בעניין זה..... 482
65. גם סעיף 80(א) לחוק העונשין שאליו התייחסה התובעת כמקור לחיוב בהוצאות, מתייחס להטלת חיוב בהוצאות על-ידי בית-המשפט שמצא שלא היה יסוד להאשמה, היינו בית-המשפט שדן בהליך הפלילי, וכלפי הנאשם בלבד, ולא לגבי צד שלישי להליך 482

66. הבקשה נדחתה - "לא היה יסוד לאשמה" - המבקשת לא ציינה כלל בבקשתה מדוע לשיטתה לא היה יסוד לאשמה. המבקשת גם לא הוכיחה כי מדובר במצב חריג במיוחד של זדון, חוסר תום-לב, רשלנות חמורה או אי-סבירות מהותית ובלטת מצד התביעה 482.

67. כאשר מביאים בחשבון את טיב ההליך ואת האבחנה בין קובלנה פלילית פרטית לבין כתב אישום, מתקיימים תנאים המצדיקים לחשב את סכום הפיצוי בהתאם לסכום המירבי אותו מוסמך בית-המשפט לפסוק ובכך להביא לידי ביטוי את גישת המשפט האזרחי לפסיקת הוצאות. סבורני כי בכך יש לתת ביטוי להתנהלות ההליך מטעמו של המשיב והאופן בו אלץ את המבקש להתגונן בבית-המשפט פעם אחר פעם תוך שכירת שירותים של עורך-דין פרטי 483.

68. משהמאשימה לא ביצעה את הבדיקות אשר היה מצופה ממנה לעשות, אני קובע כי מתקיימות בענייננו נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי - נפסק פיצוי בשיעור של 1,038 ש"ח 483.